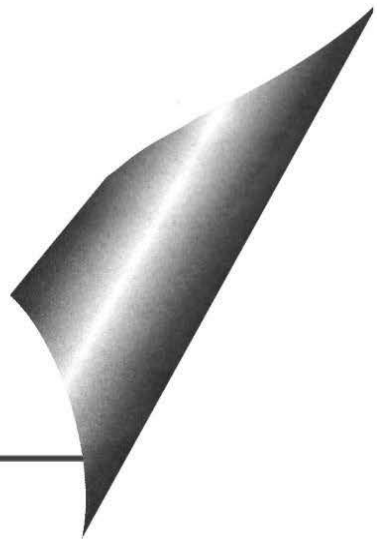

HET SPYCKERTJE

Jaargang 41
Nummer 1
januari 2026

**Jaargang 41
Nummer 1
januari 2026**

Het Spyckertje

**Aan dit nummer
werkten mee:**

**Patrick
Hoppenbrouwers
Frans Schrauwen
Jan Suykerbuyk
Marlies Van Tichelen
Rudi Smout**

**Vormgeving:
Jos Hertogs**

Oproep:

Wij versturen al heel wat Spyckertjes digitaal. Wil u 't Spyckertje ook digitaal krijgen ? Graag!

Stuur je emailadres naar jan.suykerbuyk@telenet.be en je vindt ons tijdschriftje in je mailbox.

Beste lezers van 't Spyckertje

Het nieuwe jaar is al even bezig. Toch willen we iedereen een gelukkig en vreugdevol jaar toewensen.

In dit nummer drie artikels van de hand van Rudi Smout. Een eerste artikel handelt over het mannenkoor St. Cecilia, dat in april 1907 in Statie werd opgericht. Rudi staat bij een tweede artikel stil bij het nieuwjaarszingen in Hoek, in 1932.

Het derde artikel is een winterverhaal. Begin jaren 1970 trokken in Essen voornamelijk de jongens van de Broedersschool op sneeuwklassen. Voor veel kinderen was het de eerste keer dat ze kennismaakten met het skiën en het winterse Oostenrijk.

Ook in dit nummer staat Marlies Van Tichelen stil bij een voorwerp uit het Gerard Meeusen Museum. Deze keer komen de slaapmuts en andere hoofddeksels aan bod.

In dit Spyckertje gedenken we tevens Jan Deckers.

We verklappen tot slot al de eerste informatie van de nieuwe De Spycker. Tegelijk geven we mee hoe je het boek tijdig kan bestellen.

Veel leesplezier!

Frans Schrauwen
Voorzitter

Jan Suykerbuyk
Redactie 't Spyckertje

Op Paasmaandag 6 april vindt in de raadzaal van het gemeentehuis de voorstelling van De Spycker 2026 plaats. Aanvang om 10.30 u.. Na de presentatie is er een receptie. Ook het Gerard Meeusenmuseum is geopend. Iedereen is welkom. Voor meer info (over de invulling van de presentatie): houd de (sociale) media in de gaten.

Lidmaatschap 2026

In het lidgeld van de Heemkundige Kring zijn begrepen:

- Het lidmaatschap van de Koninklijke Heemkundige Kring Essen,
- Gratis gebruik van onze bibliotheek.
- Eén exemplaar van het jaarboek 'De Spycker' (exclusief verzendingskosten). Het jaarboek verschijnt op 2de Paasdag.
- Twee nummers van 'het Spyckertje'. Dit verspreiden we het liefst digitaal, maar een gedrukt exemplaar blijft mogelijk. Stuur een mailtje naar heemhuis@skynet.be als u voortaan een digitaal exemplaar wenst.

Goedkoper vóór 15 maart.

De betaling van het lidgeld voor 15 maart is goedkoper voor u en laat ons toe om een snelle bedeling en verzending te waarborgen.

De betaling van het lidgeld kan uitsluitend per overschrijving.

Gegevens voor de overschrijving	
Bedrag	Zie tabel.
Rekeningnummer BIC	BE28 0682 0126 4620 GKCCBEBB
Begunstigde	Koninklijke Heemkundige Kring Essen vzw Moerkantsebaan 48 2910 Essen (België)
Mededeling	LIDGELD 2026 + UW NAAM

Lidgeld 2025, inclusief verzendkosten	Ik betaal ten laatste 15 maart 2026	Ik betaal na 15 maart 2026
Ik woon in Essen	18€	20€
Ik woon in België, maar niet in Essen	26€	28€
Ik woon in Nederland	24,75€	26,75€

Losse nummers van het jaarboek (zonder lidmaatschap) zijn te koop aan de prijs van 20€ op de volgende plaatsen:

Essen Press, Nieuwstraat 57 te Essen.

VVV-kantoor, Moerkantsebaan 50 te Essen.

Dagbladhandel Brems, Sint-Jansstraat 15 te Essen-Wildert.

Dagbladhandel Rومانneke, Over d'Aa 110 te Essen-Horendonk.

Overlijden Jan Deckers

De Koninklijke Heemkundige Kring Essen vzw nam afscheid van Jan Deckers. Jan was ondervoorzitter van onze Kring. Hij werd geboren op 2 mei 1946 in Essen en overleed op 5 september 2025 in Brasschaat. Jan was actief in verschillende verenigingen. Hij kende het reilen en zeilen van onze Kring als geen ander. De Koninklijke Heemkundige Kring Essen vzw wenst de familie veel sterkte bij het overlijden van Jan.

Foto: Jan Deckers bij de officiële opening van het nieuwe onthaalgebouw van het Karrenmuseum.

Het nieuwjaarszingen op Hoek in 1932 en van nog langer geleden

De traditie van het nieuwjaarszingen op oudejaarsdag bestaat in Essen anno 2026 nog steeds, al is het in de loop der jaren toch wat veranderd en ondanks de inspanningen van de Jeugdraad en het gemeentebestuur wel een pak minder verspreid.

Een zekere ‘Kozen’ schreef over het nieuwjaarszingen in 1932 op Hoek en over zijn eigen tijd in het dialect in ‘Ons Calmpthout, Orgaan der Vereenigde Katholieken van Calmpthout’.

“’t Weet nie hoe da bij jullie in Calmpthout gaat, maar hier op den Hoek houwen de klein manne het goed in eeren. Wadde?, wel, ouwejaarsavond zingen. Gedauwe, z’hen van ‘t jaar weer begaaid. Den dag trekt nog maar efkens zen oogen open en daar zijn der al. Ze komen lijk uit den grond gestampt, mee heelder kladden ketsen ze de straten af en ze gaan der geen deurke veurbaai en ’t is een geroezemoes en een gezaag waar dade geen woord kunt van verstaan, of ten, is ’t leste woord: zalig nieuwjaar. En as ik die klein manne dan bezig hoor, dan denk ik ook aan mijnen jongen taaid. Dan waar ik er ook gerenbaai, hoore, en ik kan der nog veul van die liedjes.”

De schrijver begon met twee klassiekers die velen nog wel zullen kennen, of toch een variant ervan.

“Nieuwejaarken zoete,
 ’t Verken hee vier voete,
 Vier voeten en eenen steert,
 ’t Is wel een halve franksken weerd.”

“Hier weunt nog wel een goeie vrouw
 Die nog wel wa geven zouw.
 Veul mag ze geven,
 Lang mag ze leven.
 Honderd jaar op dezen dag,
 Hoop ik dat ze leven mag.
 Ja, ja, ’t is waar
 ‘k Wensch jou een zalig nieuwjaar.”

Een ander liedje werd gezongen als na het zingen de deur dicht bleef, maar het tegelijk duidelijk was dat er zeker iemand in huis was. “Maar as we dan der stingen te zingen en te trappelen in de kouw, en der kwaam geen mensch opendoen, verdekke, dan most ons eens hoore:

Fig.1: Nieuwjaarszangertjes Den Uil, 2009.
(foto Tom Bevers)

Der is een holleken in de deur.
Der hangt een zak met zemels veur.
Ieder zemel is een luis.
Der zit een gierige pin in huis.”

Gelukkig gebeurde dat in die jaren blijkbaar niet dikwijls: “Ik zal ’t
maar zeggen gelijk as dat het is, da mosten we nie veul zingen”.

Fig.2: De nieuwjaarszangers
krijgen iets in de Hondberg,
2009. (foto: Johan Broos)

Het liedjesrepertoire was destijds heel uitgebreid. We brengen hier een selectie van de ‘Kozen’.

“Nieuwejaarke overal.
Koeien en paerden staan op stal.
Vette verkens liggen op kot.
Geef wat veur onzen spaarpot.”

“Klein zieltjes, klein zieltjes.
Staan achter de deur.
Klein zieltjes, klein zieltjes.
Waar treurde gij veur?
Gij mot zoo niet treuren veur d’engels gebod.
En valt op uw knieën en bidt voor God.
Met wat fatsoen, met wat fatsoen.
Ze zullen den hemel wel opendoen.
Ze aaien den hemel al opengedaan.
Daar kwamen twee engeltjes voor hen staan.
Twee engeltjes mee nen gouwen band.
Zoo trekken wij naar een ander land.
En haja, ’t is waar, en haja ’t is waar.
‘k Wensch jou een zalig nieuwjaar.”

Fig.3: Ook in de Cardijnstraat is men gul voor de nieuwjaarszangertjes, 2018. (foto: Machteld Verrycken)

“Zoete naam Jezus uitverkoren.
In welken stal zijde gij geboren.
In den stal van Bethlehem.
Nacht en dag hee ’t Kindje geleden.
’t Bloed kwam uit zijn teentjes gedreven.
Zie toch wa de liefde doet.
As de nootjes beginnen te kraken.
Zullen ze wel bitter smaken.
Binnen drie en dertig jaar.
’k Wensch je een zalig nieuwejaar.”

“Nieuwejaarke lente.
Bak nen koek mee krente.
Geef mij een borreltje bier.
Een vierke veur mijn schenen.
En as ik m’een beetje gewarmd heb.
Dan loop ik gauwkes henen.”

Fig.4: Gewezen burgemeester Herman Suykerbuyk vergeet de zangertjes ook niet, 2022. (foto: Jan Suykerbuyk)

“Nieuwejaarke, ik sta te buiten.
 ‘k Hem een fluitje, en ’t wil nie fluiten.
 ‘k Hem een peerdje, en ’t wil nie rijen.
 ‘k Hem een meske en ’t wil nie snijen.
 ‘k Hem een touwken en ’t wil nie knoopen.
 ‘k Hem een pijpken, en ’t wil nie rooken.
 As ge mij iets geeft, dan gaan ik loopen.”

Of deze liedjes allemaal effectief in de Hoekse straten werden gezongen weten we niet. En bovendien, dit waren volgens ‘Kozen’ ze nog lang niet allemaal. “Nou is ’t goed, nou gaan ik er uitscheeren, want as ik ze allemaal most opschrijven die der nog zijn, aai ik merrenvroeg nog nie gedaan. En ik doen maar lijk de klein mannen: Ja, ja, ’t is waar ‘k wensch je een zalig nieuwejaar.”

Bron

Weekblad Ons Calmpthout, 1 januari 1933.

Rudi Smout

Een terugblik op het Sint-Ceciliakoor van Sint-Antonius van Essen-Statie

Inwoners van de zich snel ontwikkelde wijk rondom het Essense station wilden al een tijdje een eigen kerk en parochie. In een Koninklijk Besluit werden de grenzen van deze nieuwe parochie bekendgemaakt en E.H. Jozef Van Eeckhoudt werd de eerste pastoor (1905-1910). Er kwam een kerk (1907) met een pastorie (1907), een gemeentelijke jongensschool (1905) en een vrije meisjesschool (1909).

Oprichting

Bovendien richtten in april 1907 enkele parochianen het mannenkoor St. Cecilia Statie op. De 23-jarige koster Franciscus Ceusters trok

onder andere Louis Reynsbergen, Louis Lavrijssen, G. en C. Claessens en Martin Seerden over de streep. Het koor telde die eerste jaren zo'n tien leden en zij verzorgden regelmatig de eucharistievieringen.

Veel is er over dit koor niet geweten. Met een aantal sprokkels proberen we toch enigszins een beeld te vormen van deze parochiale zangvereniging. Een eerste hoogdag was ongetwijfeld de kerkwijding op maandag 7 september 1908.

Op 26 oktober 1910 overleed hun pastoor Jozef Van Eeckhoudt (°Boom 22.8.1872 †Antwerpen 26.10.1910), de eerste parochieherder van Sint-Antonius. Hij was nog maar 38 jaar jong. Het was de taak van de zangers om de overleden pastoor van het oksaal naar de grafkelder te dragen.

Staking

Blijkbaar was halfweg de jaren 1920 nog niet alles koek en ei tussen moederparochie Essen-O.L.V. en de 'afgescheurde' Sint-Antoniusparochie. De leden van de kerkraad en de zangers van de Sint-Antoniusparochie eisten meer onafhankelijkheid en gingen daarom zelfs in staking! "Zij zullen er slechts in toestemmen hun strijd op te geven als hunne parochie geheel zelfstandig zal zijn, of zooals zij zeggen, niet meer onder de voogdij zal staan van het dorp."

Vanaf 1934 werd schoenmaker en koster-organist Jef Suykerbuyk de dirigent van het koor. Tien jaar later blies het aftrekkende Duitse leger de kerktoeren op waardoor het hele kerkgebouw zeer ernstig werd beschadigd. In september 1951 wijdde kardinaal Van Roey de nieuwe delen van de Sint-Antoniuskerk in. Het oksaal was nu wat minder hoog, maar tot grote vreugde van Suykerbuyk was vooral het bescheiden orgeltje vervangen door een nieuw orgel met liefst 1.500 pijpen en 28 registers. Tijdens de hoogmis van deze herinwijding bracht het Sint-Ceciliakoor op uitstekende wijze de driestemmige mis van Moortgat.

Bij de viering van het 50-jarig bestaan van de Sint-Antoniusparochie op 8 juli 1956 zong het koor dan weer “voortreffelijk de feestelijke Missa in honorem Christi Regis van kanunnik F. Verhelst”.

Fig.1: Het Sint-Ceciliakoor van Statie. Bovenste rij v.l.n.r.: Jules “Julius” Robbrecht, (1929), Albert “Alois” Gabriels (1919), Jozef Peeters (1944), John “Joannes” Suykerbuyk (1944), Jan Loos (1929), Door “Isidorus” Robbrecht (1903). Middelste rij v.l.n.r.: Leon Errygers (1927), Jef “Jozef” Francken (1915), Albert Brosens (1914), Mon “Edmond” Crahay (1921), Jos “Jozef” Nouws (1936). Onderste rij v.l.n.r.: Marcel Joors (1939), Stan “Constant” Konings (1919), Jef “Petrus Josephus” Suykerbuyk (koster, 1909), Franciscus Theys (pastoor, 1919), Hubert Ulens (1926), Gaby “Gabriël” Logghe (1927) en Jos “Jozef” Pleysier (1917). (foto: John Suykerbuyk)

Wat meer zicht op het jaren 1967 en 1968

In het parochieblad van 5 februari 1967 schreef men over de werking en het hoogstaand niveau van het St.-Ceciliakoor: “Ons zangkoor telt heden 20 leden en verzorgt de kerkelijke diensten die werkelijk uitgroeien tot kunstprestaties. Zoals met Kerstmis de uitvoering van de vierstemmige mis van August De Boeck, die prachtig werd ten gehore gebracht. In de maand november werd het St. Ceciliafeest gevierd; alsook in februari gaat er een viering door. In de zomer wordt gewoonlijk een reis gepland.”

De volgende decennia zou men steeds rond de naamdag van de patroonheilige een speciale viering houden met daarna soms een uitstap, maar altijd met een feesttafel. Op 19 november 1967 verzorgden de zangers eerst de mis van 10 uur “met een uitvoering in polyfonie. Zaterdag 25 november wordt er gevierd. In de voormiddag wordt de abdij van Westmalle bezocht, om dan in de namiddag het hoogtepunt te bereiken rond de feesttafel.”

Een soort van tweede teerfeest hield de vereniging in het voorjaar. In 1967 was de aankondiging als volgt: “Het jaarlijks teerfeest – het vijfde – waarop ook de dames uitgenodigd worden, gaat door op zaterdag 8 april, te 19.30 uur in Hotel De Linden”.

In de jaren 1960 stapte het koor mee op in de processie. In 1967 ging deze processie uit op zondag 18 juni met als deelnemers “het befaamd zangkoor van de parochie, de leden van de Kerkfabriek, de Vaandel dragers, de lantaarndragers, de balkadrijndragers, de harmonie De Verenigde Statievrienden, de Juffrouwen, de misdienaars, de chirojongens, de chiromeisjes...”.

Op 28 april 1968 vierde het koor haar 60-jarig bestaan met een plechtige gezongen Hoogmis, “een driestemmige Mis van Moortgat”, met Jef Suykerbuyk aan het orgel. ’s Avonds was er een dansavond waarvan de opbrengst naar de aanleg van de centrale verwarming in het zaaltje van de kleuterschool ging dat meer en meer fungeerde als een parochiecentrum.

Het bestuur bestond op dat moment uit: voorzitter Stan Konings (1919-2008), secretaris Hubert Ulens (1926-2015), penningmeester Gaby Loghhe (1927-2011), proost pastoor Frans Theys (1919-1986) en dirigent John Suykerbuyk (1944-2020), zoon van Jef.

Naar een gemengd koor

Het koor was dus nog steeds een mannenbastion, maar daar kwamen in 1967 en 1968 grote barsten in. Op het Sint-Ceciliafeest van 16 november 1968 waren ook de leden van het vrouwenkoor uitgenodigd. Dat was meteen de eerste schriftelijke vermelding van

dat vrouwenkoor dat we terugvonden, maar wellicht werd dat koor in 1967 opgericht. In deze fase stonden beide koren dus op de één of andere manier onafhankelijk naast elkaar. Zo'n 20 dames moesten zich in het begin vooral beperken met de gezangen in het Nederlands. In de loop van het jaar 1970 sprak men van "Ons Gemengd Koor".

Op het teerfeest van 17 januari 1970 werden een aantal verdienstelijke koorleden gehuldigd. Er was het ereteken van de arbeid eerste klas voor koster-organist Jef Suykerbuyk voor 35 jaar trouwe dienst, en daarnaast kregen voorzitter Constant Konings en de zangers Jozef De Crom, Albert Gabriëls en Isidoor Robbrecht het zilveren ereteken van verdienste vanwege het bisdom omdat zij al 30 jaar lid waren. In enkele speciaal voor de gelegenheid geschreven en uitgevoerde liedjesteksten kregen deze jubilarissen een warme en humoristische ode.

Door de oprichting van de kapelanie De Verrezen Heer Heikant op 1 januari 1969 zakte het aantal leden, maar dankzij de toewijding van dirigent John Suykerbuyk en van al de koorleden kon het koor haar reputatie toch hooghouden. Naast de kerkelijke hoogdagen verzorgde Sint-Cecilia Statie ook uitvaarten en huwelijksmissen.

Samenwerking met het Essens Koperensemble

Er kwam een goede en regelmatige samenwerking met het Essens Kopersensemble. Dat was niet zo verwonderlijk, want zowel het zangkoor als dat ensemble hadden met John Suykerbuyk dezelfde dirigent. Ze bundelden in 1971 hun krachten voor de misviering ter ere van O.L.Vrouw Hemelvaart. "Ons gemengd zangkoor zong de Joannes-mis onder kundige leiding zoals nooit te voren, begeleid door onze koster-organist op magistrale wijze. Tussenin zorgde het Koperensemble onder leiding van John Suykerbuyk voor de artistieke uitvoering van verschillende muziekstukken. Het klonk alles zo wondermooi. Ja, O.L.Vrouw moet tevreden geweest zijn dat zovelen haar nog zo luisterlijk willen vieren."

In 1972 ontving Hubert Ulens voor zijn 25 jaar lidmaatschap het zilveren ereteken van het bisdom.

Op 30 juni 1974 ging koster-organist op 65-jarige leeftijd op pensioen en kreeg hij in een bijzonder mooie misviering een gepaste hommage. “Deze liturgische plechtigheid werd schitterend vokale en muzikale klanken bijgezet door het Essens Koperensemble, dat werken van Purcell, Buxtehude, Händel een fragment van Jesus Christ Superstar uitvoerde, het kerkkoor dat de meerstemmige mis van Perosi ten gehore bracht.” In zijn homilie prees pastoor Theys de jubilaris en kondigde aan dat zijn koster-organist... geen officiële opvolger zou krijgen.

Vanaf 1974 brachten beide gezelschappen sfeer tijdens de middernachtmis. In 1975 bracht het gemengd zangkoor Sint-Cecilia Statie de 500 luisteraars in vervoering met het volgende programma: “‘Komt ons van diepe nacht ter ore’, ‘Ach, kleine Jezus, zie ons staan’, van J. De Backer in drie stemmen. ‘Nu sijt wellekome’ in vier stemmen, ‘Stille Nacht’ in vier stemmen, ‘O wondere Nacht’ meerstemmig.”

Eerste jaarverslag

Twee jaarverslagen van secretaris Hubert Ulens geven ons een goed beeld over de werking van het koor. Lid zijn van het gemengd Sint-Ceciliakoor van Sint-Antonius bleek een serieus engagement te vragen te beginnen met de wekelijkse repetities en zang tijdens de eucharistievieringen, maar er was nog zoveel meer. Het eerste jaarverslag beslaat de periode van 16 november 1974 tot 5 december 1975.

“Op 16 november 1974 werd het St. Ceciliafeest ingezet met een H. Mis te 18 uur. Nadien hadden wij het gezellig samenzijn in het Parochiecentrum te 19.30 uur. Met een kwartiertje vertraging kon het feestmaal beginnen onder de stemmige tonen van een licht muziekje. Na van de heerlijke dis genoten te hebben werden wij ten dans uitgenodigd door een disco-bar dat de avond vulde met muziek, dans, zang, spelletjes en een muziekkwis. Het werd een heerlijke avond.

Op zondag 24 november zongen wij de St. Ceciliamis te 10 uur. We zongen een 2-stemmige mis en enkele psalmen in 2 stemmen.

Op 25 december even voor middernacht was de hoogzaal reeds volzet met uitvoerders en begin het Koperensemble van John Suykerbuyk het openingsstuk te spelen. (...) Op kerstdag zongen we diezelfde mis, maar zonder het Koperensemble.

Tijdens de Goede Week werden op donderdag, vrijdag de daartoe aangepaste gezangen door het koor gebracht. Op Paasmaandag verzorgden wij de hele liturgie wat betreft de gezangen.

Veertien dagen later zongen we een huwelijksmis. Wij zongen hetzelfde programma als met Pasen. Zingen tijdens de gouden huwelijksmis van Louis Van Turnhout en Louise Donckers.

Het feest van St.-Antonius werd opgeluisterd door ons koor met de mis van Haller. Als intredeliëd de 2-stemmige ‘Nu geef ik mijn ziel in handen’ van Weemaes, enkele andere gezangen en als slotzang: het blijfeestelijke ‘Dit is de dag...’.

Op 5 juli zongen wij de huwelijksmis van een dochter van een koorlid. Als intredezing zongen wij ‘Waar wij in liefde samenzijn’ en enkele andere aangepaste gezangen. Ook de chiro oefende choreografie uit, zodat de hele mis ook wat langer duurde. Immers om 11 uur moest een tweede huwelijk ingezegend worden, dat met vertraging werd begonnen. Er waren ’n deel zangers gebleven om de koster te helpen zingen. Een hele prestatie, nog nooit gebeurd, twee huwelijksmissen achter elkaar gezongen.

Op O.L.V.-Hemelvaart zongen we de 4-stemmige mis paus Joannes van Vermulst. Als intredezing, het 2-stemmige lied van Weemaes, offerandezang: ‘Maria, poort van Gods genade’ en onder de communie: ‘Ave Maria’ van Gounod gezongen door Maria Oerlemans.

Op Allerheiligendag voerden wij de Missa ter ere van de Heilige Harlindis uit van Oscar van Durme. Als intredezing zongen wij: ‘Waar wij in liefde samenzijn’, onder de communie: ‘Heer onze Heer’.

U ziet een heel programma. Onder het jaar mochten wij dan ook een nieuw lid begroeten, zodat ons koor op dit ogenblik buiten de koster en de dirigent bestaat uit 5 sopranen, 7 alten, 6 bassen en evenveel tenoren.”

Het tweede jaarverslag

“Op 6 december 1975 werd te 18 uur een eucharistieviering opgeluisterd ter ere van St.-Cecilia, patrones van de zangers. Als intredezing voerden wij de 2-stemmige Ps 24 ‘Nu geef ik mijn ziel in handen’ uit van Pater Weemaes. Het Kyriale (kyrie, gloria, heilig, Lam Gods) kwam uit de Paus Joannesmis van Vermulst. Als gezangen tussen de lezingen hadden wij de adventspsalmen o.a. ‘Ruk open Heer’, en ‘Heer wij roepen om erbarmen’. Onder het offertorium zongen wij: ‘Ik heb mijn hart tot U geheven’. Panis Angelicus van Cesar Franck werd gezongen door onze tenor Julien Robbrecht. Als slotlied werd het danklied van Marijnissen ten gehore gebracht. In het Parochiecentrum werd het Ceciliafeestmaal opgediend en werd aan Jules Robbrecht het ereteken van 25 jaar zanger opgespeld.

Op Kerstmis werd de middernachtmis opgeluisterd afwisselend met het Koperensemble onder leiding van dezelfde dirigent. Wij zongen het Kyriale uit de Mis ter ere van H. Harlindis van Oscar van Durme. Onder het Offertorium zong een solist van het koor het ‘Ave Verum’ van Mozart. Als communiezangen werden het 4-stemmig ‘Nu zijt welkome’ en het bekende ‘Stille Nacht’ ten gehore gebracht, gevolgd door het lied ‘Tota pulchra es’ door Jules Robbrecht. Om 10 uur werd dezelfde mis uitgevoerd maar zonder het Koperensemble.

Op paasdag zongen we Kyriale uit de missa ‘Te Deum laudamus’ van Perosi en meerstemmige psalmen voor Pasen, waarvan de tekst werd gemaakt door Gery Heldenberg en de muziek van Herman Rozestraete was.

Op 1 mei werd de huwelijksmis van een dochter van onze koster verzorgd. Wij zongen de Paus Joannesmis van Vermulst.

Op 24 juli verzorgden wij in de kapel van De Verrezen Heer een huwelijksmis van een koorlid. Wij zongen enkele aan die omstandigheid aangepaste psalmen.

Op O.L.V. ten hemelopneming zongen wij te 10 uur een 4-stemmige mis en psalmen over O.L.V. onder meer 'Maria, poort van Gods genade'. 'Maria schone vrouwe' werd alleen door de dames gezongen ter gelegenheid van Moederdag.

Onder de mis van Allerheiligen hadden wij als intredezing 'Heer laat mij voor Uw altaar komen' van pater Weemaes en de vierstemmige Paus Joannesmis, alsook enkele psalmen.

Tot slot wil ik ook mededelen dat gedurende het afgelopen jaar zowel huwelijks- als begrafenis voor het merendeel door het vrouwelijk team van het zangkoor werd verzorgd waarvoor hartelijk dank."

Afscheid van koster-organist Jef Suykerbuyk

Op 14 juni 1977 moest het koor en de parochiegemeenschap van Sint-Antonius afscheid nemen van hun koster-organist Jef Suykerbuyk. De pastoor beschreef het kort zijn rijkgevulde leven: "Als oudste moest hij reeds vroeg mee gaan werken, tot hij de kans kreeg in Antwerpen de schoenmakerij te leren. Ondertussen leerde hij bij de paters Redemptoristen het orgel te bespelen. Met zijn muzikaal talent en gevoelens heeft hij het hier... gebracht als iemand die orgelstudies gedaan heeft.

In 1934 werd hij koster-organist benoemd aan onze kerk. Gedurende 43 jaar heeft hij zijn beste krachten gegeven voor de mooie opluistering van de kerkelijke diensten, voor het onderhoud van het kerkgebouw. Want zijn kerk was een stuk van zijn leven. Hoe leed hij dan ook, wanneer de toren en de helft van de kerk verwoest werd door de afbrekkende Duitsers op 22 oktober 1944 en wanneer door vanden de sacristij op 2 januari 1977 in brand werd gestoken. Als

organist was hij ook de spil van het gemengd zangkoor: hij voerde het op tot uitzonderlijke muzikale hoogten. En het is ook niet te verwonderen dat zijn kinderen muzikale aanleg hebben. Want in zijn gelukkig huwelijk met Maria Vandenbroek had hij acht kinderen.”

Meezingen

Eind jaren 1970 kwam het idee op dat de parochianen voortaan luidop mochten meezingen met het zangkoor. “Voor onze gezongen eucharistievieringen hebben wij een zangkoor waar we fier op zijn. Zeer trouw en competent verzorgen ze de zondagsmis en in de mate van het mogelijke maken zij zich vrij voor de huwelijks- en uitvaartmissen. De liederen worden gekozen in aansluiting met het thema van die bepaalde mis. Wij vinden het dan ook spijtig dat de andere gelovigen de tekst van de liederen niet bij de hand hadden (...) om mee te kunnen zingen.

Tenslotte is het ook de bedoeling van ieder kerkkoor om het volk voor te gaan, mee te trekken bij het zingen onder de mis. Daarom hebben we ook in die zin 300 boekjes aangekocht, evenveel als er stoelen zijn. We hopen dat onze mensen er goed gebruik zullen van maken en ook dat ze lang mogen meegaan. Want het zijn dure boekjes: 110 frank, samen is het een uitgave van 33.000 frank. Voor de goede orde neemt en het boekje uit de stoel voor zich en men steke het boekje terug de rug naar boven.”

Bidden en zingen bij de kapelletjes

Zoals in vele parochies was het de gewoonte om in de Mariamaand mei te gaan bidden bij de verschillende kapelletjes. Hierbij was 31 mei 1979 wel een bijzondere dag, want de parochianen vierden het 100-jarig bestaan van het kapelletje van het Hemelrijk.

“Rond 19.30 uur kwamen zeker 450 mensen samen aan Davervelt, waar ze allen kaarsen kregen, met kapjes, waarop de teksten van de liederen afgedrukt waren. Onder het zingen van de liederen en het bidden van het rozenhoedje ging het zo langs de Hemelrijklaan en de Handelsstraat naar het kapelleke. Door het comité en Broeder Berno

(door ziekte weerhouden) was de kapel mooi versierd en opgeschilderd. 100 personen konden zitten op stoelen; de rest stond geschaard rond de kapel. Deken Verstraelen ging voor in de Eucharistie, in concelebratie opgedragen met pastoor Theys, pater Van den Bogerd en erepastoor Mercier. De gezangen werden uitgevoerd door ons zangkoor. Naar het einde toe begon het meer en meer te regenen, zodat alles in versneld tempo moest verlopen. Toch klonk het slotlied nog overtuigend ‘O.L.Vrouw van Vlaanderen’.”

In 1979 kreeg Leonard Grob het zilveren ereteken voor 25 jaar lidmaatschap.

Kerstconcert met het zusterkoor van Essen-OLV en muziekschool

De koren van Essen-O.L.Vrouw en Sint-Antonius en de Muziekschool der Noorderkempen brachten samen een kerstconcert op 16 december 1980 in de kerk aan de Nieuwstraat. De opkomst was schitterend te noemen want in deze grote kerk bleven slechts achteraan enkele rijen banken niet bezet.

Presentator Leo Suijkerbuijk leidde alles in goede banen en de samenzang van beide koren onder leiding van Louis Deckers brachten de talrijke aanwezigen in kerststemming met liederen als: ‘U Heer zij Lof gebracht’ (Bach), ‘He deine Augen auf’ (Mendelsohn), ‘Het slapend Jezuskindeke’ (Gevaert), ‘Wie sch leuchtet der Morgenstern’ (Bach) als aanloop, vervolgens ‘U zijt wellecome’, ‘Het viel een hemels dauwe’ (Feremans) en ‘Een Seraphinse Tonge’ (Nees) om te besluiten – begeleid door de kopers – ‘Hoor de Engelen zingen’ (Mendelsohn), ‘Kerstnacht die schone’ (Preud’homme) en ‘Gloria sei dir Gesungen’ (Bach).

In 1982 deden beide koren het nog eens over, maar helaas was de belangstelling hiervoor heel wat minder.

Fig.2: Het Sint-Ceciliakoor van Essen-Statie in het Parochiecentrum.
(foto: Astrid Wijters)

Viering van het 75-jarig bestaan

Het gemengd zangkoor Sint-Cecilia van de Statieparochie beleefde mooie jaren, maar men moest toch regelmatig op zoek naar nieuwe krachten. Zo klonk de oproep in oktober 1981: “Jongens, meisjes, mannen en vrouwen die zouden willen aansluiten bij ons koor, kunnen dit doen op donderdagavond, want dan repeteert het koor in de kookschool vanaf 20 uur.”

Na het overlijden van Jef Suykerbuyk had juffrouw Van Sanden het orgelspel op zich genomen en Hubert Ulens werd de nieuwe dirigent.

Bij hun 75-jarig jubileum wilde het koor iets speciaals doen, namelijk nog eens een ouderwetse mis zingen in het gregoriaans. Gelukkig voor ons was een aandachtige verslaggever van het maandblad Broer aanwezig.

“Gaudeamus omnes in Domino! Laat ons jubelen in de Heer! Met deze Gregoriaanse introïtus (intredezing), aangepast aan deze heugelijke viering werd zondag 14 november 1982 de eucharistieviering in de Sint-Antoniuserk ingezet in concelebratie

met de heer pastoor Theys en Uytdewilligen als medepastor. Als ordinarium (gewone van de zondag) werd de XI Gregoriaanse Mis, die vroeger op de gewone zondagen door het jaar werden gezongen, uitgevoerd. Na de lezingen werden respectievelijk een Latijnse tweestemmige lofzang Ego dilecto meo van Verhelst en een Latijnse Alleluia ten gehore gebracht. (...)

Na de Gregoriaanse Credo III werd het Ave Verum van Mozart voortreffelijk vertolkt. Dat het Gregoriaans aan de orde van de dag was, getuigen nogmaals de Prefatie en het Onze Vader die in het Latijn werden gezongen en dat, na zovele jaren in de vergeethoek, feilloos werd gezongen door de pastoor.

Onder de communie zong de solist J. Robbrecht het Panis Angelicus van C. Franck met tegenzang van het koor. Als slotzang werd het Te Deum als dankzegging voor deze 75 jaar uitgevoerd.”

En het was meteen een gelegenheid om nog een decoratie uit te delen: voorzitter Stan Konings kreeg er één voor 40 jaar lidmaatschap en 20-jarig voorzitterschap. Twee jaar later was de beurt aan Jozef Francken en Albert Brosens voor 25 jaar lidmaatschap.

Naar een einde

Tijdens de feesten ten voordele van het wijkschooltje in 1983 leidde dirigent Hubert Ulens het zangkoor met als solisten Jules Robbrecht (tenor), Maria Oerlemans (sopraan) en Maria Deckers (mezzosopraan). In 1987 kwamen de leden bijeen om het 80-jarig bestaan te vieren. Bij de aanstelling van E.H. Roger Ilegems als nieuwe priester-moderator van de Sint-Antoniusparochie in 1990 werd de viering opgeluisterd door het Sint-Ceciliakoor, net zoals bij zijn opvolger E.H. Stan Dries op zaterdag 27 juni 1992.

Dat zijn meteen de laatste vermeldingen dat we van dit koor vonden. Wellicht is in de loop van de volgende jaren de werking van het koor langzaam uitgedoofd.

Fig.3: Bij het 80-jarig jubileum in 1987 met o.a.: mr. Grob, Gaby Logghe, Maria Oerlemans, Eddy Robbrecht, Hubert Ulens, Helène Van de Wijngaert, Stan Konings, Jacqueline Willeme, Godelieve Dejongh, Maria Luysterborg, Albert Brosens, mevr. Grob, Minne Van Sande, Clemence Van de Wijngaert en Ivonne Noppe. (foto: Astrid Wijters)

In elk geval haalde dit koor niet het eeuwfeest van de parochie in 2005 en dus ook niet haar eigen 100-jarig jubileum dat in 2007 zou geweest zijn.

Bronnen:

- Broer: januari 1976, september 1980, november 1982, december 1982 en januari 1983.
- De Noorderzon: mei 1968 p.5, februari 1972 p.17, januari 1976 p.19, juli 1977 p.17, februari 1979 p.13 en januari 1980 p.15.
- De Spycker 1994 – Stationswijk een kroniek van nu en toen (1) door Ivo Huysmans – p.3-69, p.46.
- Gazet van Antwerpen: 4.5.1983 p.21 en 20.7.1990.
- Het Handelsblad 8.9.1908 en 31.10.1910.
- Kerk en Leven, parochieblad Sint-Antonius Statie en kapelanie De Verrezen Heer Heikant, jaargangen 1966-1983 (niet volledig).
- Polder en Hei, maandblad, 4.9.1926.

Rudi Smout

Essense schoolkinderen op sneeuw- klassen

Begin jaren 1970 trokken in Essen voornamelijk de jongens van de Broedersschool op sneeuwklassen. Voor veel kinderen was het de eerste keer dat ze kennismaakten met het skiën en het winterse Oostenrijk. We vonden verslagen terug van de eerste twee jaren, een krantenartikel over de Oostenrijkse avond in 1986 en een terugblik na 25 jaar in 1996.

Eerste vertrek 18 februari 1972

“Vrijdagavond 18 februari was er heel wat drukte in het station alhier. Familieleden van een 50-tal jongens uit de 5^e en 6^e klassen van de lagere afdeling der Broedersschool namen afscheid van hun jeugdige telgen die voor een tiental dagen naar de sneeuwklassen vertrokken te Stanzach in Oostenrijk.

De vier begeleiders, Jos Dorenberg, broeder Coremans, verpleger Jan Vreugde en op het nippertje broeder directeur, zorgden ervoor dat heel de vrolijke troep, na overstappen in Antwerpen en Brussel-Noord veilig in de grote Tauern Express geraakte, die hen door de nacht naar Ulm in Duitsland bracht, waar overgestapt werd in de trein naar Kempten, vandaar met het bergtreintje naar Reutte (begin van het Lechtal) en dan met de bus door het wondermooie berglandschap naar Stanzach waar ze zaterdag te 12.45 uur aankwamen.

Dan begonnen de heerlijke, onvergetelijke dagen. Er werden heerlijke wandelingen gemaakt in de omgeving, prettige tochten langs voederplaatsen voor dieren en wondermooie bossen en dan eindelijk maandagnamiddag de eerste skiles, eerst wat wankele stapjes op de grote latten, ging het na een uurtje reeds tamelijk goed en eer het weer een uurtje verder was waren z' er mee weg. De volgende dagen werd er regelmatig geskied en 't was net of onze knapen al ze leve ginder gewoond en over de sneeuwvelden hadden geleden.

Elke dag waren er natuurlijk ook de gewone schoollessen aan de hand van een aangepaste werkmap. 's Avonds werd er voor aangename ontspanning gezorgd: een quiz, een diavertoning, zangavond, een rebusavond, een avond waar de jongens zelf toneeltjes op de planken brachten. Tijdens hun verblijf bezochten onze jongens ook een handweverij. Naast onze Broedersschool waren ginder ook andere Vlaamse scholen aanwezig onder meer uit Westerlo, Veerle en een meisjesschool uit Tongeren, die smaen met onze knapen een ontspanningsavond hebben verzorgd.”

Skidiploma

“Vrijdag 25 februari was dan de grote dag, want ze zouden hun proeven afleggen voor het behalen van het skidiploma. Eerst moest er nog gestudeerd worden in de werkmap. In de voormiddag werd er ook gevoetbald. De besten van de 6de tegen die van de 5de klas: uitslag 3-0 voor de 6de. Daarna speelden de krabbers van het 6de tegen die van het 5de: 1-1, bij het nemen van de strafschoppen voor het bepalen van de uitslag won uiteindelijk de 5de klas.

Na het middagmaal steeg de spanning toen begonnen werd met het uitdelen van de rugnummers en het plaatsen van de hindernissen voor de skiproeven en dan begon het. Onze Essense skivedetten slalomden door de poortjes zich links en rechts afduwend met hun skistokken om dan direct na hun aankomst naar de skileraars te snellen om te zien welke chrono ze afgedrukt hadden. 's Avonds verzorgde meester Dorenberg een goochelvertoning, maar het voornaamste punt was toch de uitreiking van de skidiploma's door de skimeesters Siegi, Heinze en Norbert. De kampioen was meester Dorenberg die feilloos de afdaling volbracht in 19 seconden. De eerste leerling liet 24” afdrukken, het was Marc Van Loon, verder waren er nog met 26 en 27”. Al diegenen die beneden de 33” bleven “erreichten den 1en Rang”.

Fig.1. Sticker 10 jaar sneeuwklassen, een ontwerp van Jos Dorenberg, de bezieler van deze sneeuwklassen. (foto: Franky Verhulst)

Zaterdag was er dan nog vrij skilopen en natuurlijk inpakken. 's Avonds nog een gevarieerde ontspanning, waarbij meester Norbert zijn accordeon bovenhaalde en de stemming steeds crescendo ging. Na een warme grog dook iedereen 't bed in, want het zou zondagmorgen vroeg dag zijn. De bus vertrok uit Stanzach te 7 u en dan begon de terugreis, waarbij onze jongens boordevol heerlijke herinneringen aan die onvergetelijke dagen toch weer naar huis moesten. Even over 21 uur reed de trein Essen-station binnen waar de wachtende familieleden hun gelukkige sneeuwklassers verwelkomde.”

Sneeuwklassen 1973

In 1973 trokken een honderdtal Essense lagereschoolkinderen op sneeuwklassen naar Oostenrijk. Het waren leerlingen van de Broedersschool (Sint-Jozefsinstituut) en van de parochiale

meisjesschool van Essen-Statie. In Kerk en Leven (parochieblad), op de bladzijde van de Sint-Antoniusparochie Statie en kapelanie De Verrezen Heer Heikant, vonden we het volgende uitgebreid verslag van de hand van de schooldirecteur van de jongensschool.

Eerste dag

“Zaterdagmorgen, 3 maart, vertrokken honderd Essense meisjes en jongens met hun begeleiders op sneeuwklassen, naar Stanzach in Oostenrijk! Een heel evenement voor de kinderen van onze vrije scholen.

Met twee mooie, zeer gerieflijke bussen werd er om halfzes een 900 km lange reis aangevat na een stevige kus en een ‘goede reis’ van vader en moeder. Er heerste een opgewekte stemming, niettegenstaande de ingekorte nachtrust.

De ‘vrees’ voor een ‘lange, vermoeiende reis’ was echt ongegrond! Alles verliep naar wens: rustig, zonder dat er ook maar één sneeuwklasser zich onpasselijk gevoelde! De reis werd een viertal keren onderbroken telkens voor ongeveer een half uurtje. De eerste dikke sneeuwvacht zorgde voor een gezonde verpozing: het werd een eerste sneeuwballenspel.

Stipt om 21.30 uur arriveerden we naar plan in Stanzach. We werden er begroet met een dik pak verse sneeuw! Dat beloofde! Na een deugdlopende verfrissing was het taptoe en...slapen.”

Volgende twee dagen

“Het ontwaken was voor heel wat nieuwelingen een verrassing van formaat. ’t Lechtal is helemaal omgeven door overvloedig besneeuwde bergen: Prachtig!

Een rustige zondag met een fijnverzorgde eucharistieviering en een paar verkenningssuitstapjes werd besloten met een gezellige quiz-avond en een verkwikkelijke grog.

Maandag 5 maart, werd een onvergetelijke dag. We gingen per bus op excursie naar de Hahnenkamm. Per kabelspoor stegen we haast 1000 m hoger: enig mooi! Een open hemel met veel zon zorgde voor de ideale omstandigheden. Onze kinderen werden vergezeld door enkele ouders die onze sneeuwklassers kwamen opzoeken. En of die ervan genoten hebben!

Dinsdag 6 maart, stond de eerste skiles geprogrammeerd. Het werd ongeduldig aftellen van uren en minuten... Met veel goede wil en grote inspanning werden er vlug vorderingen gemaakt. En of ze fier waren over hun eerste skisuccessen! Zere voeten en stramme benen konden niet deren! Twee uren intens skiën is voor beginners echt vermoeiend! Na een gezellige avond sliepen allen vlug in!”

Aswoensdag

“Aswoensdag. Midden zoveel pracht werd de veertigdagentijd niet vergeten! Een fijnverzorgde eucharistieviering, opgedragen voor Heinz, onze skileraar van vorig jaar die onlangs verongelukt was, werd een ideale inzet van de veertigdagentijd. Het oude moedertje, een broer en twee zusters van Heinz woonden die ontroerende plechtigheid bij.

De tweede skiles verliep heel wat vlotter en onze jongens en meisjes konden er reeds aardig weg mee! Een paar uurtjes les herinnerden er onze kinderen aan dat het sneeuwKLASSEN zijn. De eerste brieven werden met veel belangstelling gelezen: geen briefgeheim! ... Eenieder mocht meelesen!”

Oefenen om het brevet te halen

“Donderdag en vrijdag werden we extra bedacht met een ferm pak sneeuw! Hierdoor werd het skiën een beetje ‘zwaarder’, maar niets kon onze enthousiaste beginners deren. Nu was het zaak voor de begeleiders de te vurige skiërs in te tomen om accidenten te voorkomen. Een mooie busuitstap naar de houtsnijsschool van

Fig.2: De sneeuwklassers van 1986. (foto: Rik De Backer)

Elbigenalp moet stellig vermeld worden. De Essense jeugd heeft ervan genoten en heel wat geleerd.

De zaterdagsskiles had een speciaal tintje: er werd zeer intens geoefend. Vooral de slalom tussen de paaltjes door en het gehurkt skiën onder een dwarsligger vergden nog speciale aandacht. En of onze jongens en meisjes hun beste beentje voorzetten want... zondag moest er geskied worden om hun eerste brevet te bekommen.

Na een ietwat rustige zondag: fijnverzorgde eucharistieviering en het behalen van hun skibrevet dat tijdens de avondontspanning door de leider van de skileraren werd uitgereikt, volgde er nog een heel gezellige avond die niet te lang mocht duren, maar zo interessant werd dat er aan slapengaan haast niet gedacht werd! Gelukkig hadden we voor de avondontspanning reeds aan onze valiezen gedacht! Een stevige 'grog' en dan vlug inslapen!

Zo hoopten we althans, maar... waren het de zenuwen die de kinderen parten speelden? Het werd de zwaarste avond en nacht!

Heel wat kinderen konden de slaap moeilijk vinden! Dachten ze reeds aan hun thuiskomst?"

Naar huis

Maandagmorgen om 5 uur werden onze sneeuwklassers gewekt! Anderhalf uur later namen we afscheid van de sneeuwklasleiding en begon de terugreis! Vijftien uur bus! Is dat wel om te doen? Het antwoord is POSITIEF! De tijd vloog voorbij! We kenden alle soorten van weder: sneeuw, mist, regen, zonneschijn! Eens de Belgische grens overschreden werden onze sneeuwklassers een beetje zenuwachtig. Tien dagen van huis is ook zo lang, niet?

Het was een ware opluchting voor de begeleiders van onze sneeuwklassers dat we zonder arm- of beenbreuken veilig thuis geraakten. Een paar ongelukjes, die met de sneeuwklassen niets gemeen hebben, verliep alles in de meest ideale omstandigheden.

Het deed eenieder deugd dat er zo'n grote belangstelling was bij onze thuiskomst! Licht gekleurd door de zon en de deugddoende berglucht keerden onze sneeuwklassers met vader en moeder naar huis. En of er verteld werd!...

Wij danken Broeder Directeur van de lagere jongensschool, voor dit verslag, voor zijn inzet voor de jongens en meisjes en voor de organisatie van de sneeuwklassen."

Oostenrijkse avond met 750 aanwezigen in 1986

"Om 15 jaar sneeuwklassen te vieren, vatte het Sint-Jozefinstituut lager onderwijs te Essen het groots op. De Omnihal werd breed opengezet voor alle deelnemers en sympatizanten. (...) Voor de gelegenheid was de Omnihal feestelijk getooid in Oostenrijks ornaat. Een prachtig gepenseeld decor beeldde Stanzach uit, de plaats waar de sneeuwklassers al die jaren verbleven. Een groep muzikanten uit het Nederlandse Bakel, de Aalander, brachten samen met een dansgroep schwung in de jonge gelederen.

Bij aanvang werd iedereen op een sneeuwklasbadge getrakteerd en een glas gluhwein bracht er al snel de stemming in. Directeur Stan Van Loon riep de vele begeleiders op het podium en vermeldde speciaal Jos Dorenberg, 15 jaar lang de man van de voorbereiding en de man ter plekke.

Fig.3: In 1986 organiseerde het Sint-Jozefinstituut naar aanleiding van 15 jaar sneeuwklassen een grote Oostenrijkse avond in het Heuvelhal.
(foto: Rik De Backer)

Vooraf werd nog een brief van de Oostenrijkse ambassade voorgelezen, die dankte voor de trouwe klandizie. In een ongedwongen atmosfeer kon de jeugd nog eens verhalen ophalen over de tijd van toen. (...). Een reis naar Oostenrijk werd gewonnen door Peter Oerlemans. Een pionier, want hij behoorde tot de allereerste lichting deelnemers.”

Terugblik na 25 jaar

In 1996 kon het Sint-Jozefinstituut al terugblikken op 25 jaar sneeuwklassen. Dit feit kwam uitgebreid in Gazet van Antwerpen en wij pikten daar het volgende uit:
“Stichter en grote bezieler van de sneeuwklassen was meester Jos Dorenberg, die als reisbegeleider bij de mutualiteiten voordien heel

wat ervaring opdeed. Onder zijn impuls groeide de eerste editie uit tot een daverend succes, dat de volgende 24 jaren steeds om een vervolg vroeg. Van meet af aan werd geopteerd voor samenwerking met Jeka Sint-Pauluskampen en verbleef het Essense gezelschap steevast in het Oostenrijkse Stanzach (Lechtal). Enkel dit jaar moesten de organisatoren omwille van praktische moeilijkheden een andere bestemming kiezen, en werd uitgeweken naar Lungötz in het Salzburgerland. Daar waren 33 laatstejaars, samen met een aantal monitoren en begeleidende leerkrachten, te gast bij de familie Promberger.” (...)

“In de loop van 25 jaar sneeuwklassen waren de weergoden de Sint-Jozefschool opvallend goed gezind: niet één skilesuur viel in het water. Ook van ernstige ongevallen – de jongste zes jaar kwam zelfs niemand meer met breuken huiswaarts – bleven de Oostenrijk-reizigers gespaard.

Anekdoten zijn er daarentegen in overvloed. Eén van de leukste voorvallen speelde zich af tijdens de allereerste reis. Bij een overstap in het station raakte één van de leerkrachten niet tijdig uit de trein, waardoor hij het gezelschap nadien ijlings met een taxi achterna moest reizen.”

Zo kregen vele generaties schoolkinderen hun eerste skilessen. Maar of die warme grog als slaapmutsje nu nog pedagogisch te verantwoorden zou zijn...?

Bronnen:

- Gazet van Antwerpen 19.4.1986. Essen-Stanzach met 750 sneeuwminnaars.
- Gazet van Antwerpen 26.1.1996. Kwarteeuw skipret. Sint-Jozefschool reist al 25 jaar naar Oostenrijk.
- Kerk en Leven, parochieblad Sint-Antonius en De Verrezen Heer 29.3.1973.
- Milac-maandblad De Noorderzon, maart 1972 p.21-22.
- Milac-maandblad De Noorderzon, april 1973 p.21.

Inhoud De Spycker 2026 (onder voorbehoud)

- Jan Suykerbuyk – Piraten geven De Paladijns een tweede leven
- Danny Mathysen – Smederij Lambregts te Wildert (1911-1958) (2)
- Rudi Smout – 100 jaar vogelkundige kring De Edele Zangers (1925-2025) (2)
- Paul Ruys – Mensen van bij ons: Herman Dufraing, van leerling- naar meester-tovenaar
- Rudi Smout – Elektriciteit in Essen en de gemeentelijke elektriciteitsregie (1)
- Thomas Dekkers – Heemkunde voor vandaag: nieuwe website Essen In Beeld en podcastreeks Over de Meet
- Leo Costermans – De Essense wasserijen (2): Deckers, Super Shop, Eliane, Alba en Van Osta
- Christophe Francken – Spektakel-musical LIJN 3, waarmee Essen zijn sporen verdiende
- Leo Ribbens – Sint-Jansvrienden Wildert, een schot in de roos
- Rudi Smout – De tabaks- en sigarennijverheid in Essen (5). Het sigarenbedrijf Van Rosendaal
- Steve Suykerbuyk en Pieter De Meester – Tragedie op de ‘Blokskeshoeve’
- Rudi Smout – Hemelrijk: achtergrond en foto’s van de gezinsleden Gihoul-Matthieu
- Leo Costermans – Essenaren in de wereld: Jelle Veraart

VOORWERP UIT HET MUSEUM: SLAAPMUTS EN ANDERE HOOFDDEKSELS

Eén van de voorwerpen uit de kledingkamer in ons museum is de slaapmuts. Een gewoon mutsje in wit katoen.

Vreemd genoeg was het hoofd in het verleden altijd bedekt. Dames droegen deze soort muts om te slapen. Ook heren droegen iets op hun hoofd in hun bed: een witte katoenen kaboutermuts met pompon. Zelfs babyhoofdjes waren altijd bedekt met een mutsje.

Heren droegen, wanneer ze buiten kwamen, vaak een pet of hoed. Je had voor feestelijkheden een buishoed, sommigen droegen een bolhoed (vooral in Groot-Brittanië). In de jaren 30 (en later) was de gleufhoed heel populair bij de gegoede burgerij.

Dames kwamen nooit de straat op zonder muts en later een hoed (soms 2 mutsen zoals je ziet bij de St Sebastiaansgilde: een witte muts onderaan en een soort hoed er boven op) Een hoed was zeer belangrijk: je had er een voor in de week en een voor de zondag. De hoeden werden aangepast volgens het seizoen.

Vrouwelijke geestelijken droegen tot de jaren 70 een sluier.

Mannelijke geestelijken een hoed of keppeltje. Hoge geestelijken bij speciale gelegenheden een mijter en de paus zelfs een tiara.

In de jaren 60 werd de hoed volledig verbannen. Alleen op koude winderdagen draagt men tegenwoordig nog een wollen muts.

In sommige religies wordt een hoofd nog steeds bedekt. Denk maar aan de moslima's met de hoofddoek of de Joodse dames met pruik en Joodse heren met een hoed.

Men droeg een hoed om praktische redenen: bescherming tegen: zon, regen en wind.

Ook om status en klasse: extravagante hoeden toonden rijkdom en status. Het feit dat je tot een bepaalde klasse behoorde kon je zo etaleren.

Wegens mode en stijl: hoeden waren essentieel voor een complete outfit. Net als schoenen en tassen veranderde de hoed met de mode.

Wegens etiquette en respect: het dragen en afzetten van een hoed was aan strikte regels gebonden. Thuis droeg je geen hoed. Bij het zingen van het volkslied of bij het groeten werd de hoed afgenomen (door de heren).

Er kwamen auto's, een betere centrale verwarming en later de airconditioning, de lossere omgang met mode en sociale regels..... hierdoor werd het dragen van een hoed meer een keuze dan een verplichting.

St Sebastiaansgilde in actie

hoed pastoor

Sluier-non

Kempense muts

slaapmuts heer

gleufhoed of borsalino

Marlies Van Tichelen

Expositie in Mariaberg in 1934

In de jaren 1930 pakte Mariaberg uit met een tentoonstelling. In de verschillende klassen was werk te zien van zowat alle leerlingen en het loonde volgens de verslaggever van Het Handelsblad zeker de moeite om eens een kijkje te komen nemen.

“Een vreemdeling, die zich verleden Zondag te Esschen bevond, vroeg aan een voorbijganger: ‘Is er hier ergens kermis?’ Maar, beste heer, zijt gij alleen zoo vreemd in Esschen dat ge niet weet wat hier vandaag en morgen te doen is? De Zusters van het Heilig Hart van Maria die het onderwijsgesticht van Mariaberg besturen, houden expositie in al hun klassen. Zoo ge over een uur tijd beschikt, begeef er u ook heen, gij zult het u niet beklagen.

Een twaalfstal ruime, luchtige klassen waren herschapen in expositiezalen, waar men de vruchten van den arbeid der talrijke leerlingen van Mariaberg te bewonderen kreeg, van de bewaarschool af tot de hoogste klas der middelbare huishoudberoepsschool. Hoe is 't mogelijk dat zooveel goeds door kinderen bijeen gebracht wordt?

Vouw-, prik- en weefwerkjes; gebreide, genaaide en geborduurde kledingstukken; eenvoudige nagerechten of gebakjes in de huishoudklas; geschreven spijskaartboeken, die bewijzen dat de groote meisjes op beurt lekkere soepen en stevige middaggerechten leeren bereiden; gewasschen en gestreken linnen- en wollen goed; fijn gestopte kousen, handdoeken en servetten; puik gelapte schorten en ondergoed; kussens in alle soort en smaak; gebreide, gehaakte en prachtig geborduurde, alle even keurig met zijde of satijn opgemaakt; allerlei ondergoed, van het eenvoudigste kinderhemdedeken tot de meest hupsche combinaison in zijden of zijdeachtige stof; tafelkleeden met de macht; met kruis-, steel- en alle mogelijke borduursteken, doch alle smaakvol en kunstig.

Drie standen met de opschriften: 1. Vervaardigd uit koeponnekens; 2. van oud nieuw gemaakt; 3. Uit een groot nog een klein gesneden; en zonder het opschrift zou men gezworen hebben dat, al wat daar lag, fonkelnieuw was; een geborduurde witte spreij op geel satijnen

ondergrond, schoon genoeg om een koningsbed te sieren; en ten slotte die talrijke confecties; meer dan 200 bloesen, mantels, kleeuren, complets, die niet moeten onderdoen voor de rijkste pitstalling van den 'Bon Marché' en de 'Innovation' en dit alles naar de laatste snit en de laatste mode, doch vooral deftig en zedig.

Fig.1: Tentoonstelling Mariaberg 1951.
(foto: Julia Peeters)

Fig.2: Tentoonstelling Mariaberg 1951.
(foto: Julia Peeters)

In de twaalfde zaal, krijgen we teeken- en patroonboeken van de 4e graadklasse en de vier studiejaar der huishoudberoepsschool te zien. Hoe netjes toch alles verzorgd is! Daar ook nog een stand van lieve schilderwerkjes; ik verneem dat ze op Zon- en feestdagen, als aangenaam en tevens nuttig tijdverdrijf, door de leerlingen-pensionairen voortgebracht werden.

En het besluit: Verstandige menschen van Esschen en omstreken, zendt uwe groote meisjes vooral, naar Mariaberg. In zulke school worden ze opgeleid voor de toekomst; men maakt er nuttige, zelfstandige werksters van, die het leven hunner huisgenooten weten te veraangenamen en die zich later steeds christelijk en waardig zullen gedragen tot eer der ouders en de school, die ze opvoedden.”

Rudi Smout

Bron:

- Het Handelsblad 5.7.1934

www.heemkundigekringessen.be

Telefoon: 03/667.73.90
e-mail: heemhuis@skynet.be

**Drukwerk aan
verlaagd tarief**

PB-PP | B-30355
BELGIE(N) - BELGIQUE

Afzender:

Koninklijke Heemkundige Kring Essen vzw
Moerkantsebaan 48 -2910 Essen

Afgiftekantoor:

2910 Essen 1
P 706 392

Bestemming:

Het Spyc kertje **halfjaarlijks tijdschrift** van de Heemkundige Kring Essen vzw

VU.: *Koninklijke Heemkundige Kring Essen* vzw, Heemhuis, Moerkantsebaan 48, 2910 Essen